

**ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ
КОМИТЕТ
КАМСКО-УСТЬИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

**ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ
КАМА ТАМАГЫ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

ул. Калинина, д.31,
пгт. Камское Устье, 422820

Калинин урамы, 31 йорт,
штп. Кама Тамагы, 422820

тел.: (884377) 2-18-85, факс: 2-20-70, e-mail: Kamuste.Ispolkom@tatar.ru, <http://kamskoye-ustye.tatarstan.ru>.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

18.10.2024

КАРАР

№ 638

«2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районы берәмлеген үстерү» муниципаль программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) нигезендә һәм район икътисадын үстерү таләпләре һәм жәмгыятьнең заманча ихтыяжлары нигезендә муниципаль системаның тотрыклы үсешен тәмин итү максатыннан чыгып, Татарстан Республикасы Кама Тамагы районының башкарма комитеты **КАРАР БИРӘ** :

1. «Кама Тамагы муниципаль районында - 2025-2027 елларга (алга таба - Программа) мәгариф үсеше» кушымтада бирелгән программаны расларга.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына тиешле елга бюджет формалаштырганда Программаны район бюджеты мөмкинлекләреннән чыгып гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлүп бирүне күздә тотарга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырырга.

4. 2025 елның 1 гыйнварыннан үз көчләрен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитетының «2021-2025 елларга Татарстан Республикасы муниципаль районы берәмлеген үстерү» муниципаль программасын раслау турында» 2020 елның 14

декабрдәге 1267 номерлы карары

5. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны шушы мәсьәлә буенча Кама Тамагы муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең социаль мәсьәләләр буенча урынбасары Е.В. Сороковнигага йөкләргә.

Житәкче вазыйфаларын башкаручы

Р.Р.Баржанов

Кама Тамагы муниципаль районы
 Башкарма комитеты
 житәкчесенең 2024 елның
 _____ карарына 1 нче
 кушымта

**«2025-2027 ЕЛЛАРГА КАМА ТАМАГЫ РАЙОНЫ МЭГАРИФЕН ҮСТЕРҮ»
 КАМА ТАМАГЫ РАЙОНЫ МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ «2025-2027
 ЕЛЛАРГА КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ МЭГАРИФЕН
 ҮСТЕРҮ»МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ**

№	Программа исеме: Кама Тамагы муниципаль районы мэгарифен 2025-2027 елларга үстерү	
1	Муниципаль программаны жаваплы башкаручысы	Кама Тамагы муниципаль районы мэгариф идарәсе
2	Муниципаль программаны үтәүчеләр	Кама Тамагы муниципаль районы мэгариф идарәсе, Кама Тамагы муниципаль районының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге
3	Муниципаль программада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районының мэгариф идарәсе, Кама Тамагы муниципаль районының яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Кама Тамагы муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы, Кама Тамагы районының мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы, Кама Тамагы муниципаль районының Хезмәт һәм халыкны эш белән тәмин итү һәм социаль мәшгульлек министрлыгының социаль яклау идарәсе, төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалык бүлеге
4	Муниципаль программаның ярдәмче программалары	1 ярдәмче программа. «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)» 2 ярдәмче программа «Гомуми белем» 3 ярдәмче программа «Өстәмә белем» 4 ярдәмче программа "БЕЛЕМ БИРҮ СЫЙФАТЫН БӘЯЛӘҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ»
5	Муниципаль программаның	Кама Тамагы районы халкының

	максаты (максатлары)	конкурентлыкка сэлэтлелеген һәм тормыш дәрәжәсен күтәрүнең кирәкле шартлары буларак, муниципаль берәмлекнең тотрыклы үсешенә заманча механизмнарын төзү.
6	Муниципаль программаның бурычлары	<p>Мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген тәэмин итү.</p> <p>Район икътисадының инновацион үсеш таләпләренә туры килә торган гомуми белем сыйфатын күтәрү.</p> <p>Район өстенлекләре нигезендә балаларны һәм яшьләрне тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү.</p> <p>Белем бирү процессында һәм ижтимагый институтларда катнашучыларның барысын да жәлеп итеп, белем бирү сыйфатын бәяләүнең ачык, киң муниципаль системасын формалаштыру.</p> <p>Өстәмә белем бирү һәм тәрбия алу мөмкинлекләрен киңәйтү.</p> <p>14 яшътән 18 яшъкә кадәрге яшьләрнең үз-үзен тормышка ашыру, социаль яктан аякка басу өчен шартлар тудыру.</p> <p>Мәгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәэмин итү.</p> <p>Мәктәпкәчә яшътәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен уздырыла торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.</p>
7	Муниципаль программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	Муниципаль программа 2025 елдан 2027 елга кадәр чорда гамәлгә ашырыла, программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.
8	Муниципаль бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет	Программаны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме, социаль түләүләрне исәпкә алып, 1408950,3 мең сум тәшкил итә, шул

	<p>ассигнованиеләренәң планлы күләмнәрен расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торған акчаларның фаразланған күләме</p>	<p>исәптән еллар буенча: Мәгариф үсешенә - 1372548,9 мең сум: 2025 ел - 426214,2 мең сум; 2026 ел - 456778,0 мең сум; 2027 ел - 489556,7 мең сум. Социаль түләүләр - 36401,4 мең сум 2025 ел - 11760,2 мең сум; 2026 ел - 12115,8 мең сум; 2027 ел - 12525,4 мең сум.</p> <p>Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып, еллык корректировка булырга тиеш.</p>
<p>9</p>	<p>Муниципаль программаның ахыргы нәтижәләре</p>	<p>Ведомство буйсынуындагы учреждениеләренәң (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү) эшчәнлеген тәмин итү, шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлығы, аларны карау һәм тәрбияләү белән 2027 елга 100% ка житәчәк; Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлеше 2027 елга 50% ка житәчәк. Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның өлеше - муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны - 2027 елга карата 0 %. Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлығы - 2027 елга 100%. Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми</p>

	<p>белем бирү программалары буенча белем алуучылар санының чагыштырма авырлыгы - 2027 елга карата 63%.</p> <p>Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләрнең гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - - 2027 елга 75 % тәшкил итә.</p> <p>Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучылар санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучыларның гомуми санында - 2027 елга 50 %.</p> <p>Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары, балалар һәм яшьләрнең гомуми санында - 5 яшьтән 21 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк булган балаларның өлеше 2027 елга 30 %ка кадәр.</p> <p>Район, республика ярышларында призы урыннар алган район спортчыларының саны 2027 елга 25%ка кадәр артты.</p> <p>Жәмәгатьчелек катнашында идарәнең коллегияль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенә стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мәгариф учреждениеләре өлеше - 2027 елга 100 %.</p> <p>Жәмәгать эшчәнлегенә жәлеп ителгән яшь кешеләр санының чагыштырма авырлыгы - 2027 елга 45%.</p> <p>«2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районы мәгарифен үстерү» муниципаль программасы күрсәткечләренә һәм аның ярдәмче программаларының еллык казаньшлары дәрәжәсе - 2027 елга</p>
--	--

	100 %.
--	--------

1. МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӨЛГЭ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ГОМУМИ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ШУЛ ИСЭПТЭН ЭЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ФОРМАЛАШТЫРУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШ ФАРАЗЛАРЫ

Кама Тамагы муниципаль районының социаль-икътисадый үсешендә «районда яшәү тирәлегенә югары сыйфатын тәэмин итү, «граждандан үзәң нигезендә муниципаль берәмлек бергәлеген үстерү һәм граждандан жәмгыяте төзү принципларын булдыру» өстенлекле юнәлешләренә берсе булып тора. Элеге юнәлешне гамәлгә ашыру граждандарның ижтимагый аңында толерантлык, патриотизм принципларын булдыруны күз алдында тота.

Районның мәгариф системасын үстерү стратегик максатны гамәлгә ашыруның мөһим юнәлешләренән берсе булып тора.

Мәгариф системасын үстерүнең стратегик юнәлеше булып сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәэмин итү, икътисадның инновацион үсеше таләпләренә, Кама Тамагы муниципаль районы граждандарының заманча ихтыяжларына туры килә торган сыйфатлы гомуми белем алу мөмкинлеген арттыру, Федераль дәүләт белем бирү стандартлары буенча укыту, сәләтле балаларга ярдәм итү, укытучы потенциалын үстерү, заманча мәктәп инфраструктурасын булдыру, сәламәт буын тәрбияләү тора. Хәзерге этапта мәгарифне үстерүнең өстенлекле максаты булып гомуми белем бирү системасында функциональ грамоталылык формалаштыру тора.

Моның өчен түбәндәге бурычларны хәл итү кирәк:

- районның социаль-мәдәни һәм икътисадый үсеш факторы буларак мәгарифнең статусын ныгыту;

- башлангыч гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларын гамәлгә ашыру, төп гомуми белем бирү һәм урта гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартларын кертү нигезендә районның мәгариф учреждениеләрендә сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәэмин итү;

- мәгариф системасының аларның һөнәри компетентлылыгын үстерүне тәэмин итә торган педагог һәм житәкче хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү процессын камилләштерү;

- Кама Тамагы муниципаль районында балаларга тәрбия бирү һәм өстәмә белем бирү системасын тотрыклы үстерүне тәэмин итә торган механизмнар булдыру;

- яңа мәгълүмати һәм телекоммуникация технологияләрен куллану нигезендә бердәм белем бирү пространствосын булдыру;

- балалар һәм яшүсмерләренә сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, аларның белем бирү эшчәнлегенә психологик-педагогик, медик-педагогик һәм социаль ярдәм күрсәтү өчен шартлар тудыру;

- Кама Тамагы муниципаль районында белем бирү сыйфатын объектив бәяләү механизмнарын булдыру;

- укучыларның функциональ грамоталыгын булдыру;

- ижади эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм адреслы яклау системасын булдыру.

Соңгы елларда район мәгариф өлкәсендә принципиаль үзгәрешләр булды.

Мәктәпләрнең матди-техник базасы шактый ныгытылган.

Хәзерге вакытта барлык белем бирү оешмалары автоматик янгын сигнализациясе системасы, дистанцион мониторинг, хәвефле сигнализация системасы белән жиһазландырылган, аларны ведомстводан тыш сак пультаһа (11 мәктәп һәм 11 балалар бакчасы), видеокүзәтү камералары - 11 мәктәп, 11 мәктәп. Мәктәпләрнең АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкит итә. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының АПС белән тәмин ителеше 100% тәшкит итә.

Өч мәктәп һәм ике балалар бакчасы (В.П.Муравьев исемндәге Затон урта мәктәбе, «Кама Тамагы урта мәктәбе» муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе, «Фәйзрахман Сәлахович Юнысов исемндәге Кама Тамагы татар урта мәктәбе», «Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогында 1 нче «Радуга» балалар бакчасы» МББМУ, «Родничок» балалар бакчасы» МББУ (Куйбышев Затоны) Затон әлеге учреждениеләргә керү юлларының автоматлаштырылган, экстрен, дистанцион блоклау системасы белән жиһазландырылган, карта системасы белән жиһазландырылган.

Иске Казиле урта мәктәбе һәм 5 мәктәптә (МБОУ «Сөйки урта мәктәбе», МБОУ «Тәмте урта мәктәбе », МБОУ «Иске Казиле УМ», МБОУ «Кама Тамагы татар УББМ» һәм «Красновидовская ГББМ».

Балаларны йөртү проблемасы хәл ителгән. 159 укучыны 45 торак пункттан 10 белем бирү оешмасына китерү оештырылды маршрутлар белән.

Мәктәпкәчә, гомуми һәм өстәмә белем бирү өлкәсендәге төп проблемалар арасында түбәндәгеләрне аерып күрсәтергә мөмкин:

- педагогик кадрлар составын һәм компетенцияләрен яңарту темпларының түбән булуы;

- дистанцион һәм инклюзив белем бирү программаларында сәләмәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларның ихтыяжларын канәгатьләндерү, психолог-медик-социаль тәмин итү өчен житәрлек шартлар булмау.

Бүгенге мәгариф проблемаларын хәл итү һәм иртәгәге көн таләпләренә жавап бирү өчен башланган институциональ реформаларны тәмамларга кирәк. Муниципаль мәгариф системасын үстерүнең уртача сроклы перспективасында акцент гомуми белем бирү учреждениеләре инфраструктурасын ныгытудан белем бирү нәтижәләренең яңа сыйфатына ирешүгә күчәренәргә тиеш. Педагогларны әзерләү, аларның квалификациясен күтәрү системалы-эшлекле якын килүгә нигезләнәргә тиеш (балаларга гомуми, мәктәпкәчә һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре базасында стажировка мөйданчыклары).

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыру өлкәсендә муниципаль сәясәт приоритетлары, муниципаль программаны гамәлгә ашыру максатлары, бурычлары, сроклары һәм этаплары

Мәгариф өлкәсендә 2027 елга кадәр чорга муниципаль сәясәтнең өстенлекле юнәлешләре түбәндәге стратегик документларда тәкъдим ителгән максатларны һәм бурычларны исәпкә алып формалаштырылды:

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон;

«Дәүләт социаль сәясәтнең гамәлгә ашыру чаралары турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 597 номерлы Указы;

«Мәгариф һәм фән өлкәсендә дәүләт сәясәтнең гамәлгә ашыру чаралары турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 599 номерлы Указы;

«Милләтара татулыкны тәмин итү турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 07 маендагы 602 номерлы Указы;

«Ятим балаларны һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларны яклау өлкәсендә дәүләт сәясәтнең гамәлгә ашыру буенча кайбер чаралар турында» Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 28 декабрдәге 1688 номерлы Указы;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 11 ноябрдәге 1218 номерлы күрсәтмәсе белән расланган озақ сроклы чорга Россия Федерациясенә озақ сроклы социаль-икътисадый үсеш концепциясе;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2011 елның 08 декабрдәге 2227-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2020 елга кадәр Россия Федерациясенә инновацион үсеш стратегиясе;

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 26 декабрдәге 1642 номерлы карары белән расланган 2018 - 2030 елларга «Мәгарифне үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 22.02.2014 № 110 карары белән расланган "2014 - 2030 елларга Татарстан Республикасы мәгарифен һәм фәнне үстерү" Татарстан Республикасы дәүләт программасы

Мәгариф миссиясе - һәр гражданның үз уңай социаль, мәдәни, икътисадый потенциалын гамәлгә ашыру һәм ахыр чиктә - Россиянең социаль-икътисадый үсеше. Моның өчен белем бирү өлкәсе һәр кешенең гомере дәвамында сыйфатлы белем бирү хезмәтләреннән файдалану мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш. Кама Тамагы муниципаль районында төп дәрәжәләрдә белем алу мөмкинлеге (мәктәпкәчә белем бирү, гомуми белем бирү, өстәмә белем бирү) бүген шактый дәрәжәдә хәл ителде.

Кама Тамагы муниципаль районының мәгариф өлкәсендәге сәясәтнең өстенлекле юнәлешләре түбәндәгеләр:

- мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем өчен мөмкин булуын тәмин итү;

- төрле дәрәжәләрдә белем бирү нәтижеләренең сыйфатын күтәрү, белем бирү нәтижеләренең халыкның үзгәрәп торучы ихтыяжларына туры килүен тәмин итү, шулай ук жәмгыять һәм икътисад үсешенең перспектив бурычларына туры килүен тәмин итү;

- кешенең бөтен гомере дәвамында белем бирүнең һәм социальләштерүнең сыгылмалы оештырылган вариатив рәвешләрен үз эченә алган өзлексез белем бирү өлкәсен үстерү;

- мәгариф өлкәсен мәгариф хезмәтләрен алучыларның, аларның гаиләләрен, эш бирүчеләрен һәм Кама Тамагы муниципаль районы халкын да кертәп,

инициативалары һәм активлыктары өчен мәгариф процессына, шулай ук турыдан-туры белем бирү эшчәнлегенә җәлеп итү юлы белән модернизацияләү;

- граждандарның белем алу мөмкинлекләрен тигезләү, мәгарифне карап тоту өлкәсендә бердәм сәясәт үткәру, мәгариф белән идарә итүнең иң яхшы практикаларын барлык мәгариф оешмаларына тарату аша районның мәгариф пространствосы бердәмлеген ныгыту.

Балалар һәм яшүсмерләр белән тәрбия эшенең стратегик максаты уңышлы социальләшү һәм нәтиҗәле үз-үзен тормышка ашыру өчен шартлар тудыру, ижади потенциалны үстерү һәм аны илнең инновацион социаль юнәлешле үсеше мәнфәгатьләрендә куллану.

Кама Тамагы муниципаль районында әлеге эшчәнлек өлкәсендә сәясәтне гамәлгә ашыру түбәндәге өстенлекле юнәлешләр буенча гамәлгә ашырылачак:

- балалар һәм яшүсмерләрнең социаль активлыгын үстерү, шул исәптән ирекле (волонтерлык) эшчәнлеген үстерү, балалар һәм яшүсмерләр инициативаларына ярдәм итү, шул исәптән проектларны гамәлгә ашыру өчен грантлар бирү конкурсларын оештыру ярдәмендә дә;

- чаралар һәм мәгълүмати проектлар ярдәмендә граждандарлык, патриотик һәм рухи - әхлакый тәрбия системасын камилләштерү, дини һәм этник экстремизмны профилактикалау, балалар даирәсендә социаль әһәмиятле жайланмалар (сәламәт яшәү рәвеше, толерантлык, традицион әхлакый һәм гаилә кыйммәтләре һ.б.) булдыру;

- муниципаль дәрәжәдә балалар һәм яшүсмерләр белән эшләр системасын үстерү, шул исәптән жирлекләреннең модель территорияләре проектларына ярдәм итү аша, балаларны һәм яшүсмерләрне тәрбияләү өлкәсендә сәясәтне гамәлгә ашыру буенча муниципаль үзәк.

Программаның төп чараларын формалаштырганда санап үтелгән чаралар белән беррәттән, «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 2012 елның 29 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда чагылыш тапкан таләпләр һәм аны гамәлгә ашыру максатыннан гамәлгә ашырылырга тиешле чаралар, шулай ук Программаны гамәлгә ашыруны тәмин итү чаралары исәпкә алынды.

Муниципаль программада мәгариф системасын комплекслы үстерү өчен үз максатлары һәм бурычлары булган тиешле ярдәмче программалар бирелде:

1. Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)».

2. Гомуми белем үсеше.

3. Өстәмә белем бирүне үстерү.

4. Белем бирүнең сыйфатын баяләр системасын үстерү

Мәгариф өлкәсендә муниципаль сәясәтнең максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

- Кама Тамагы муниципаль районында халыкның үзгәрә торган таләпләре һәм җәмгыять һәм икътисад үсешенең перспектив бурычлары нигезендә белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итү;

- социаль-икътисады, ижтимагы-сәяси һәм мәдәни үсеш процессларына алга таба интеграцияләнәп, балаларны һәм яшүсмерләрне уңышлы социальләштерү һәм аларның нәтиҗәле үзбилгеләнүе өчен шартлар тудыру, районның, төбәкнең һәм илнең кеше капиталын югалтуны һәм арттыруны кисәтү.

Программаның бурычлары:

- Кама Тамагы муниципаль районы социаль-икътисадый үсешенә агымдагы һәм перспектив ихтыяжларын тәмин итә торган кеше потенциалын үстерүче өзлексез белем бирүнең сыгылмалы системасын булдыру;

- балаларга мәктәпкәчә, гомуми, өстәмә белем бирү хезмәтләренән максималь тигез файдалана алу мөмкинлеген тәмин итә торган инфраструктура һәм оештыру механизмнарын үстерү;

- балаларга мәктәпкәчә, гомуми һәм өстәмә белем бирү системаларында белем бирү программаларын заманча укуыту нәтижәләренә һәм социальләштерү нәтижәләренә ирешүгә юнәлдерелгән модернизацияләү;

- ачыклык, объективлык, үтә күренмәлек, жәмгыять тарафыннан һөнәри катнашу принципнары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру;

- социаль статуснарына бәйсез рәвештә, балаларны һәм яшүсмерләренә уңышлы социальләштерү һәм аларның нәтижәле үзбилгеләнүе өчен шартлар тудыру.

Муниципаль программа 2025-2027 елларда гамәлгә ашырыла, программаны гамәлгә ашыру этапнары бүленми.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАЛАРНЫҢ БҮЛЕНЕШЕ НИГЕЗЛӘМӘСЕ

Муниципаль программаның ярдәмче программалары системасы Кама Тамагы муниципаль районының «2025-2027 елларга Кама Тамагы муниципаль районы берәмлеген үстерү» муниципаль программасы бурычларын хәл итүне тәмин итәрлек итеп формалаштырылган һәм 5 ярдәмче программадан тора.

1) «Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)» ярдәмче программасы

Подпрограмма Кама Тамагы муниципаль районында сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәмин итү программасы максатына ирешүгә юнәлтелгән. подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү;

- ярдәмче программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләргә ирешүне тәмин итәчәк:

- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлыгы, аларны карау һәм тәрбияләү 2027 елга 100% ка житәчәк;

- полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешен арттыру - 2027 елга карата 50%.

2) «Гомуми белем» ярдәмче программасы

Дәүләт программасы район икътисадын инновацион үстерү таләпләренә туры килә торган гомуми белем бирү сыйфатын күтәрүгә юнәлтелгән.

подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү;

- заманча мөктөп инфраструктурасын формалаштыруга юнөлдөрөлгөн гомуми белем бирүнең муниципаль системасын үстерү;

- балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру;

- педагогик хезмәткәрләргә укытучы һөнәре статусын күтәрүгә юнөлтөлгән чараларны үтәү.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәге күрсәткечләргә ирешүне тәмин итәчәк:

- бердәм дөүлөт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны - 2027 елга карата 0 %;

- хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы - 2027 елда 100%;

- төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча белем алуучылар санының чагыштырма авырлыгы - 2027 елга карата 63%.

3) «Өстәмә белем» ярдәмче программасы

Имзалар программасы балаларга һәм яшьләргә тәрбиянең һәм өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерүгә район өстенлекләре нигезендә юнөлдөрөлгән.

подпрограмма кысаларында бурычлар хәл ителә:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) эшчәнлекләрен тәмин итү (төрле юнөлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү);

- өстәмә белем бирү эчтөлөгән модернизацияләү;

- өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру артуны тәмин итәчәк:

- өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләрнең гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - 2027 елга карата 85 %ка кадәр;

- олимпиадаларда һәм төрле дәрәжәдәге конкурста катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучыларның санының чагыштырма авырлыгы, өстәмә белем бирү программалары буенча белем алуучыларның гомуми санында - 2027 елга 50 %ка кадәр;

- спорт юнөлешендә өстәмә белем бирү программалары колачлаган балалар саны 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар санында - 2027 елга 30 %ка кадәр;

- район һәм республика ярышлары призерлары булган район спортчылары саны - 2027 елда 25 %ка кадәр.

- жәмәгәтчелек катнашында идарәнең коллегиаль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертөлгән мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенә стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирөлгән мәгариф учреждениеләре өлеше - 2027 елга 100 %.

4) «Белем бирүнең сыйфатын бәяләү системасын үстерү» ярдәмче программасы

Программа белем бирү сыйфатын баялөүнең муниципаль системасын формалаштыру аша белем бирүнең югары сыйфатына ирешү өчен мэгариф системасы житәкчеләрен һәм хезмәткәрләрен, шулай ук мэгариф хезмәтләрен кулланучыларын ышанычлы һәм актуаль мәгълүмат белән тәэмин итүгә юнәлтелгән.

Әлеге ярдәмче программа кысаларында түбәндәге бурычлар хәл ителә:

- белем бирү сыйфатын муниципаль баялөүне тәэмин итү;

- мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен үткәрелә торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.

подпрограмма чаралары комплексын гамәлгә ашыру түбәндәгеләрне тәэмин итәчәк:

- белем бирү сыйфатын баялөү системасы кертелгән мэгариф дәрәжәләре санының үсеше 2027 елга 4 бер берәмлеккә кадәр;

- жәмәгәтчылек катнашында идарәнең коллегияль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мэгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән мэгариф оешмаларының өлешен 2027 елда 100 %ка кадәр арттыру.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары программаны тулаем гамәлгә ашыру сроклары белән туры килә, подпрограммалар буенча эш этаплары аерылмый.

4. ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ

Программаны гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 1408950,3 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

Мэгариф үсешенә - 1372548,9 мең сум:

2025 ел - 426214,2 мең сум;

2026 ел - 456778,0 мең сум;

2027 ел - 489556,7 мең сум.

Социаль түләүләр - 36401,4 мең сум

2025 ел - 11760,2 мең сум;

2026 ел - 12115,8 мең сум;

2027 ел - 12525,4 мең сум

Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның төрле чыганаclarыннан муниципаль программаның ярдәмче программасы чараларын гамәлгә ашыруга чыгымнарны ресурслар белән тәэмин итү һәм муниципаль программаның ярдәмче программасын гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү муниципаль программаның 3 нче һәм 4 нче кушымталарында күрсәтелгән.

5. МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ КУРКЫНЫЧЛАРЫН АНАЛИЗЛАУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ КУРКЫНЫЧЛАРЫ БЕЛӘН ИДАРЭ ИТҮ ЧАРАЛАРЫН ТАСВИРЛАУ

Муниципаль программаны гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләренә нәтижәләрен киметүгә һәм анда каралган ахыргы нәтижәләргә ирешүнең

гарантиялелеген арттыруга юнөлдерелгән чаралар гамәлгә ашырыла.

Муниципаль программа кысаларында гамәлгә ашыру өчен тәкъдим ителә торган чараларны анализлау нигезендә аны гамәлгә ашыру өчен түбәндәге куркынычлар билгеләнде:

1. Финанс-икътисадый куркынычлар - Программа чараларын финанслап бетермәү.

2. Норматив хокукый куркынычлар - Программа чараларына йогынты ясый торган кирәкле норматив актларны кабул итү яки кабул итү.

3. Оештыру һәм идарә итү куркынычлары - Программа кысаларында хәл ителә торган мәсьәләләрне житәрлек дәрәжәдә эшкәртмәү, идарә потенциалын житәрлек дәрәжәдә әзерләү булмау, Программаны гамәлгә ашыруны мониторинглау системасының адекват булмавы, чараларны гамәлгә ашыру срокларыннан артта калу.

4. Халыкның, һөнәри жәмәгәтьчелекнең һәм сәяси партияләрнең каршылыгына һәм Программаны гамәлгә ашыру максатларына һәм бурычларына бәйлә социаль куркынычлар.

Финанс-икътисадый куркынычлар кайбер чараларны финанслап бетермәү белән бәйлә. Әлеге куркынычларны минимальләштерү Программа максатларына ирешүгә юнөлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру турында шартнамәләр төзү аша мөмкин.

Норматив куркынычлар. Программада, шул исәптән, тиешле үзгәрешләр кертүне таләп итә торган чаралар да кертелгән. Куркынычны минимальләштерү Программаны гамәлгә ашыруны планлаштыру сыйфатына, аны гамәлгә ашыруны мониторинглауны тәмин итүгә һәм кирәкле үзгәрешләрне оператив кертүгә бәйлә.

Оештыру һәм идарә куркынычлары. Ялган оештыру схемасы һәм көчсез идарә итү потенциалы (шул исәптән яңа инструментлар белән эшләр өчен квалификациянең житәрлек дәрәжәдә булмавы) Программаны гамәлгә ашыру процессы белән нәтижәле идарә итүгә, Программаның төп башкаручысы һәм катнашучыларының гамәлләренә килештерелмәвенә, программа чараларын гамәлгә ашыруның түбән сыйфатына китерергә мөмкин.

Куркынычны бетерү Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның даими һәм оператив мониторингын тәмин итү, шулай ук мониторинг мәгълүматларын анализлау нигезендә Программаны корректировкалау хисабына мөмкин. Мәгариф системасының идарә кадрларын аттестацияләү һәм яңадан әзерләү, шулай ук Программаны гамәлгә ашыру башланганчы мониторинг инструментларын алдан әзерләү куркынычны киметүнең мөһим чарасы булып тора.

Социаль куркынычлар жәмәгәтьчелек каршылыгында гамәлгә ашырыла торган, массакүләм мәгълүмат чараларында максатларны, бурычларны һәм Программа кысаларында планлаштырыла торган нәтижәләрне житәрлек дәрәжәдә яктыртмау белән бәйлә, Программа чараларын гамәлгә ашырудагы ялгышлар белән, социаль нәтижәләрне тиешенчә исәпкә алмаган планлаштыру белән бәйлә үзгәрешләр гамәлгә ашырылырга мөмкин.

Әлеге куркынычны минимальләштерү жәмәгатьчелекне мәгарифне үстерү максатлары, бурычлары һәм механизмнары турында фикер алышуга киң жәлеп итүне тәэмин итү, шулай ук Программаны гамәлгә ашыру барышын һәм нәтижеләрен гавами яктырту хисабына мөмкин.

"(ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП), МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

1. (ИНКЛЮЗИВ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ДӘ КЕРТЕП), МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ" ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ПАСПОРТЫ

№	«Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү (инклюзивны да кертеп)» ярдәмче программасы исеме	
1	Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе
2	подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе, мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре, Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитетының төзелеш бүлеге»
4	Подпрограмманың максатлары	Муниципаль мәктәпкәчә белем бирү оешмалары чөлтәрен үстерү исәбенә мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем файдалана алырлык булуын тәмин итү.
5	Ярдәмче программаның бурычлары	<p>1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә.</p> <p>2. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның чагыштырма авырлыгын 3 яштән 7 яшькә кадәр арттыру, аларны карау һәм тәрбияләү;</p> <p>3. Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләрнең өлеше арту.</p>
6	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025-2027, ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
7	подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренә планлы күләмнән расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торган акчаларның фараз күләме	подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 340833,0 мең сум, шул исәптән еллар буенча: 2025 ел - 108476,0 мең сум; 2026 ел - 114516,7 мең сум; 2027 ел - 117840,3 мең сум;

8	подпрограмманың ахыргы нәтижеләре	- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлығы, аларны карау һәм тәрбияләү 2027 елга 100% ка җитәчәк; - полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешен арттыру - 2027 елга карата 50%.
---	-----------------------------------	--

1. ПОДПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

Әлеге ярдәмче программаның гамәлдә булу өлкәсе Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль мәктәпкәчә мәгариф оешмалары системасын үз эченә ала һәм мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә белем бирү сәясәтен гамәлгә ашыру чараларын билгели.

2024 елда районда 484 бала йөри торган 11 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе эшли (2023 ел - 223 бала). Мәктәпкәчә белем бирүне 60% тәшкил итә.

Балаларны урнаштыру буенча чират юк. Балаларны мәктәп белеме алдында 100% тәшкил итә. Барлык мәктәпкәчә мәгариф оешмаларын Федераль дәүләт Стандартлары гамәлгә ашыра.

Мәктәпкәчә белем бирүнең һәркем өчен мөмкин булуы комплекслы программа-максатчан алым нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль белем бирү сәясәтенең өстенлекле юнәлеше булып тора.

Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирү системасына гомуми характеристика 1 нче таблицада бирелгән.

1.1 нче таблица - Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирүнең төп микъдар характеристикалары.

№ т/б	Күрсәткеч исеме	2025 ел	2026 ел	2027 ел
1	1 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге халык саны, кеше	895	882	885
2	0 яшьтән 3 яшькә кадәрге халык саны, кеше	340	328	330
3	Балаларны мәктәпкәчә белем бирү программалары белән тәэмин итү, %	100	60	70
4	0 яшьтән алып 3 яшькә кадәрге балаларны иртә үсешкә ярдәм итү программалары белән укыту, %	41	38	38
5	Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында тәрбияләнүчеләр саны, кеше	570	530	540
6	Ел ахырына мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре саны, берәмлек	11	11	11

7	3-7 яшьлек балалар саны, мәктәпкәчә белем бирү хезмәтен алучы һәм аларны тоту буенча төрле формадагы мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә (төркемнәрендә) хезмәт күрсәтүче кешеләр, кеше	430	405	415
8	Муниципаль мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренең педагогик хезмәткәрләренең гомуми санында югары һөнәри белемле затлар өлеше, %	68	66	66
9	Мәктәпкәчә белем бирүнең сыйфаты белән халыкның канәгать булуы, сораштырылуучыларның гомуми саныннан %ы	100	100	100

1.2 нче таблица - Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары системасы хезмәткәрләре турында гомуми мәгълүмат

№ т/б	Күрсәткеч исеме	2025 ел	2026 ел	2027 ел
1	Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары хезмәткәрләре саны, барлыгы	163	163	163
2	шул исәптән педагогик хезмәткәрләр	55	55	55
3	1 педагогик хезмәткәргә исәпләгәндә мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында тәрбияләнүчеләр саны	9,5	10	10
4	Педагогик белеме булган мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләре санының чагыштырма авырлыгы педагогик хезмәткәрләрнең гомуми санында	100	100	100

Мәктәпкәчә белем бирүнең гамәлдәге оештыру формалары халыкның тулысынча үсә барган ихтыяжларын канәгатьләндерми.

Подпрограмма Кама Тамагы районының мәктәпкәчә белем бирү өлкәсендә муниципаль сәясәтен гамәлгә ашыру коралы булып тора һәм югарыда билгеләнгән проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән.

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

Аның максаты - Кама Тамагы муниципаль районында сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тәмин итү.

Максатка ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә.

2. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның чагыштырма авырлыгын 3 яштән 7 яшькә кадәр арттыру, аларны карау һәм тәрбияләү;

3. Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләрнең өлеше арту.

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәләренә төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

- мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән 7 яшькә кадәрге чагыштырма авырлыгы, аларны карау һәм тәрбияләү 2027 елга 100% ка җитәчәк;
- полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешен арттыру - 2027 елга карата 50%.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дәүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры дәвамында - 2025 - 2027 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

3. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНЭҢ НИГЕЗЛӘНҮЕ ҺӘМ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

1 нче бурычны үтәү өчен «ведомство буйсынуындагы учреждениеләренә мәктәпкәчә белем бирүне гамәлгә ашыру буенча хезмәт күрсәтүләрен (инклюзивны да кертеп) тәмин итү, шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү» төп чараларын түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

Муниципаль мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуга гражданның хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итү.

Төп чараны гамәлгә ашыру гражданның сыйфатлы һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем бирү буенча мәктәпкәчә мәгариф оешмалары эшчәнлеген тәмин итүгә юнәлтелгән.

Чараны финанслау муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф оешмаларында мәктәпкәчә белем бирү федераль дәүләт белем бирү федераль дәүләт белем бирү учреждениесен гамәлгә ашыру.

Төп чараны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә белем бирүнең федераль дәүләт стандартын гамәлгә ашыру буенча муниципаль мәгариф оешмалары эшен оештыруга, ФГОС таләпләрен исәпкә алып, предмет-үсеш мөхитен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыруга, төп белем бирү программаларын эшләүгә, мәктәпкәчә белем бирү оешмалары хезмәткәрләренә квалификациясен күтәрүгә һәм һөнәри белемнәрен күтәрүгә юнәлдерелгән.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

Мәктәпкәчә белем бирүнең төп гомуми белем бирү программасын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмаларында балаларны карап торган һәм караган өчен ата-аналар түләвенә бер өлешен компенсацияләү.

Төп чараны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә белем бирүнең уку-укыту программасын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмаларына йөрүче балаларны тәрбияләүгә һәм укытуга матди ярдәм күрсәтүгә юнәлдерелгән, анда баланы муниципаль мәгариф учреждениеләрендә карап тоткан өчен ата-аналар түләвенә бер өлешенә компенсация түләү юлы белән муниципаль районга субвенцияләр бирелә.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

Районда мәктәпкәчә белем бирү системасын модернизацияләү.

Әлеге төп чара кысаларында муниципаль районга мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре өчен жиһазлар сатып алуга субсидияләр бирү күздә тотыла.

Чараны финанслау республика һәм муниципаль бюджет акчаларыннан гамәлгә ашырыла.

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы			
			2025 ел	2026 ел	2027 ел
1. 1	Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (мәктәпкәчә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирү.	Муниципаль район мәгариф идарәсе	11	11	11
2. 2	Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның 3 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге балалар бакчаларына карау һәм карау белән бәйлә чагыштырма санын арттыру	Муниципаль район мәгариф идарәсе	63	65	70
3. 3	Полилингваль белем алган тәрбияләнүчеләр өлешенең артуы - 2027 елга 50%.	Муниципаль район мәгариф идарәсе	20	25	30

5. ПОДПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ (РЕСПУБЛИКА ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ, ТӨП ЧАРАЛАР КИСЕЛЕШЕНДӘ, ШУЛАЙ УК ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА)

подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме - 340833,0 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2025 ел - 108476,0 мең сум;
2026 ел - 114516,7 мең сум;
2027 ел - 117840,3 мең сум.

№	Төп чараның исеме	Катнашучылар	Барлыгы	2025 ел	2026 ел	2027 ел
1.	1.1 нчы төп чара. МР муниципаль мәктәпкәчә мәгариф һәм гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәэмин итү	Муниципаль район мәгариф идарәсе	82411,5	24900,0	27390,7	30120,8
2.	1.2 нчы төп чара. Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф оешмаларында мәктәпкәчә белем бирү ФДОсын гамәлгә ашыру	Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	258421,5	83576,0	87126,0	87719,5

**"ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮ " ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ
«ОБРАЗОВАНИЕ» ПАСПОРТ ПОДПРОГРАММАСЫ**

1.

№	«Гомуми белем бирү» ярдәмче программасы исеме	
1	Башкаручы	Кама Тамагы районы мәгариф идарәсе
2	подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы районының Мәгариф идарәсе, мәгариф оешмалары
4	ярдәмче программаның максаты	Район икътисадының инновацион үсеш таләпләренә туры килә торган гомуми белем сыйфатын арттыру
5	Ярдәмче программаның бурычлары	1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү) эшчәнлеген тәэмин итү, шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә

		<p>субсидияләр бирүгә.</p> <p>2. Гомуми белем бирүнең заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән муниципаль системасын үстерү.</p> <p>3. Балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасын булдыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>4. Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм итүгә һәм укытучының һөнәр статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкару.</p>
6	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025-2026 еллар, гамәлгә ашыру этаплары аерылмый.
7	подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренең планлы күләмнәрен расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торган акчаларның фараз күләме	<p>2025-2027 елларда подпрограмма чараларын финанслауның гомуми күләме 985873,5 мең сум тәшкіл итәчәк, шул исәптән:</p> <p>2025 ел - 303615,8 мең сум;</p> <p>2026 ел - 326196,5 мең сум;</p> <p>2027 ел - 356061,2 мең сум.</p> <p>Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фараз характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып, еллык корректировка булырга тиеш.</p>

2. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

2025-2026 уку елында Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районында 11 гомуми белем бирү учреждениесе эшли (шулардан 1 - кадет интернат-мәктәбе), аларда 1369 укучы белем ала.

Алардан:

- төп - 2 (46 укучы);
- урта - 9 (1323 укучы);
- сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен мәктәпләр - юк.

Сыйныфларның уртача тулылыгы:

шәһәр буенча - 15,7 кеше;

авыл буенча - 7,8 кеше.

Чагыштырма: укытучы - укучы:

шәһәр буенча - 9,8 кеше;

авыл буенча - 3,7 кеше.

Белем алу формалары: очная.

2.1 нче таблица - Гомуми белем бирү системасының төп микъдари характеристикалары:

№ т/б	Күрсәткеч исеме	2025 ел	2026 ел	2027 ел
1.	Гомуми белем бирү оешмаларында гомуми белем бирү программалары буенча укучылар саны, кеше	1455	1450	1444
2.	Яңа федераль дәүләт белем бирү стандартлары буенча белем алучы гомуми белем бирүче уку оешмалары санының чагыштырма күләме, %	98	100	100
3	Халыкның гомуми белем сыйфаты белән дәлилленүе,	83	83	85
4	Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучыларының гомуми санында педагогик эш стажы 5 елга кадәр булган муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучылары өлеше,	5,7	6	7,6
5	Югары һөнәри белемле муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучылары өлеше. Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре укытучыларының гомуми санында белем алу,	94,7	95	95
6	1 укытучыга укучылар саны	5,7	6	7
	шәһәр жирлегендә	15,7	16	16
	- авыл жирлегендә	4,1	4,5	4,5
7	Муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларның гомуми санында беренче һәм икенче сәламәтлек төркемнәре балалары өлеше,%	78,9	78,9	78,9
9	Хәзерге шартларда белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә укучыларның гомуми саныннан белем алучылар өлеше,%	90	92	95

Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында төп чаралар гомуми белем бирү учреждениеләре челтәре ресурсларыннан файдалануны рационализацияләү исәбенә сыйфатлы белем алуны тәэмин итүгә, укучыларның белем алу ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен матди-техник, финанс, кадрлар, идарә шартлары булдыруга юнәлдерелгән.

Заманча компьютер жиһазлары белән районның барлык гомуми белем бирү учреждениеләре, балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре, мәктәпкәчә учреждениеләр жиһазланган. Уртача 1 компьютерга 2 укучы туры килә. Барлык 11 белем бирү оешмасы да компьютер техникасы белән тәэмин ителгән. Бер компьютерга 2 укучы туры килә. Бүгенге көндә ВОЛСка 11 мәктәп тоташтырылган. Компьютер паркының тузаны 23% тәшкил итә.

Һәр мәгариф учреждениесенең сайты бар, барлык учреждениеләр edu.tatar.ru сайтында белем бирү учреждениеләренең автоматлаштырылган мәгълүмат системасында комплекслы электрон мониторингында катнаша.

Район мәгариф системасының өстенлекле бурычларыннан берсе - сәләтле балаларны ачыклау һәм озатып бару, аларның потенциал мөмкинлекләрен тормышка ашыру, «2023-2026 елларга Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының сәләтле балаларына һәм аларның остазларына ярдәм итү» программасын үтәү хисабына, башлангыч мәктәптән алып чыгарылыш сыйныфына кадәр сәләтле укучылар белән максатчан эш алып бару. Һәр укучы үз мөмкинлекләрен эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә күрсәтә алырлык итеп төзелә.

Бөтенроссия олимпиадасының республика этабы һәм йомгаклау этабының төбәк этаплары буенча катнашунуың нәтижәләгән күтәрү нәтижәсендә, уңай динамика 2 жиңүче һәм 24 призер, туган (рус булмаган) телле мәктәпләр укучылары өчен рус теле буенча Халыкара олимпиаданың 1 призеры.

Һөнәри үзбилгеләнү һәм сәләтле балалар мөмкинлекләрен гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру максатыннан сәләтле балалар һәм талантлы яшьләр белешмәләре банкы төзелде.

Шул ук вакытта, югары уку йортларының профессорлар-укытучылар составының фәнни-педагогик потенциалын кулланып, сәләтле балалар үсешен ачыклау һәм алга таба озатып баруны балалар сәләтен психологик-педагогик диагностикалау системасы камилләшүне таләп итә.

Районның барлык мәктәпләрендә федераль дәүләт белем бирү стандартлары, башлангыч гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартлары, төп гомуми белем һәм урта гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү федераль дәүләт белем бирү стандартлары гамәлгә ашырыла.

ФОП, ФГОС ны гамәлгә ашыру мәсьәләләре һәм бер үк вакытта белем бирү процессының сыйфатын күтәрү проблемаларны хәл итүне таләп итә:

- районда көннең икенче яртысында укучыларның дәрестән тыш эшчәнлеген оештыру өчен мәгариф учреждениеләре инфраструктурасы тулысынча формалашмаган;

- белем алуучыларның функциональ грамоталылыгын тәэмин итүче белем бирү эчтәлегә һәм технологияләре яңартуны таләп итә;

- белем бирү программаларының вариативлыгын һәм мәктәп белеменең эчтәлеген укучыларның төрле төркемнәренә (индивидуаль белем бирү траекторияләренә) жайлаштыруны үстерү зарур;

-

Мәгълүмати белем бирү мохите формалашуда уңай тенденцияләргә карамастан, монда шулай ук хәл ителмәгән проблемалар кала:

- белем бирү оешмалары тулы күләмдә ФОПны гамәлгә ашыру өчен кирәкле матди-техник жиһазлар белән тәэмин ителмәгән;

- инвалид балаларга, шул исәптән дистанцион формада белем бирү

өчен шартлар камиллектән ерак;

- мәгариф оешмалары дефектолог укытучыларга ихтыяжны сизэләр;
- кадрлар картаю процессы бара.

Район мәгарифен модернизацияләү бурычларын гамәлгә ашыру мәгариф учреждениеләренә педагогик һәм җитәкче кадрларының һөнәри һәм социаль хәлен таләп итә.

Хәзерге вакытта районның гомуми белем бирү системасында 173 укытучы эшли. Педагогик хезмәткәрләр арасынан 167 квалификация категориясе бар, бу 70% тәшкил итә. Югары белемнең 151 укытучысы бар, бу 87% тәшкил итә.

Пенсия яшендәге укытучылар - 33%.

Күрсәтелгән проблемаларның күпчелеген хәл итүнең, гомуми белем бирү өлкәсендә муниципаль сәясәтне гамәлгә ашыруның оештыру нигезе булып, районның гомуми белем бирү үсешен дәвам итүне, юнәлешне, дәүләт средстволарын гомуми белем бирү системасына инвестицияләүне һәм система субъектларының көчләрен берләштерүне тикшереп торуну тәмин итә торган чын ярдәмче программа торырга тиеш.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

«Гомуми белем бирү» ярдәмче программасының максаты - район икътисадын инновацион үстерү таләпләренә туры килә торган сыйфатлы гомуми белем алу мөмкинлеген арттыру.

подпрограмманың бурычлары түбәндәгеләр:

1. Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү), шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә.

2. Гомуми белем бирүнең заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән муниципаль системасын үстерү.

3. Балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасын булдыру өчен шартлар тудыру.

4. Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм итүгә һәм укытучының һөнәр статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкару.

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәләренә төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

- "Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми санында" - әлеге күрсәткечнең күрсәткече 2025 елда 1,3 %тан 2027 елда 0 %ка кадәр кимергә тиеш.

- «Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы» - әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2027 елга 100%ка кадәр артырга тиеш.

- "Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча белем алуучылар санының чагыштырма күләме" - әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2025 елда 61,2%тан 2027

елга 63%ка кадәр артырга тиеш.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дөүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры дәвамында - 2025 - 2027 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

4. ЧАРАЛАР СИСТЕМАСЫН БҮЛҮНӨҢ НИГЕЗЛӘНҮЕ ҺӘМ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫН КЫСКАЧА ТАСВИРЛАУ

«Ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүнең) эшчәнлеген тәмин итү (гомуми белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү) » 1 бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

а. Гомуми белем бирүнең дөүләт стандарты кысаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез гомуми белем алуга гражданның хокукларын гамәлгә ашыруны тәмин итү.

Төп чараны гамәлгә ашыру муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучыларга һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирү өчен мөмкинлекләр тәмин итүгә юнәлдерелгән, гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыру өчен хезмәт өчен түләүгә чыгымнарны финанс белән тәмин итү, дәреслекләр һәм уку ярдәмлекләре, уку чаралары сатып алу өлешендә кирәкле күләмдә республика бюджетыннан субвенцияләр алу юлы белән.

б. Гомуми белем бирүне үстерүгә юнәлдерелгән оештыру-методик чаралар үткөрү.

Төп чараны гамәлгә ашыру укучыларның белем алудан тыш эшчәнлеген үстерүгә, чит телләргә өйрәнү өчен тулы шартлар тәмин итүгә, Татарстан Республикасының дөүләт телләре буларак рус теле һәм татар теле функцияләрен гамәлгә ашыруга юнәлтелгән.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Заманча мәктәп инфраструктурасын формалаштыруга юнәлдерелгән гомуми белем бирү муниципаль системасын үстерү» 2 бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

3. Гомуми белем бирү системасын модернизацияләү чаралары планын үтәү.

Әлеге юнәлеш буенча Кама Тамагы районында гомуми белем системасын модернизацияләү чараларын үтәүгә республика бюджеты чыгымнары чагылыш таба, шул исәптән:

- мәгариф учреждениеләрен уку-укыту-лаборатория, укыту-житештерү, компьютер һәм башка жиһазлар белән тәмин итү;

- мәктәп китапханәләре фондларын тулыландыру;

- инвалид балаларга дистанцион укытуны тәмин итүче элемент спутник һәм башка каналлардан файдаланып Интернет челтәренә керүне оештыру.

- гомуми белем бирү учреждениеләрендә үткөрү тизлеген арттыру;

Чараны финанслау федераль һәм республика бюджетларыннан гамәлгә ашырыла.

4. Фән һәм иҗат эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм итү системасын булдыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру фәнни һәм иҗат эшчәнлегенә төрле өлкәләрендә сәләтле балаларны ачыклау, үстерү һәм аларга ярдәм күрсәтү системасын булдыруга юнәлтелгән. Әлеге төп чара кысаларында түбәндәге чаралар гамәлгә ашырыла:

- республиканың әйдәп баручы югары уку йортлары галимнәре катнашында, укучыларның бөтенроссия олимпиадаларына эзерлек барышында югары уку йортлары базасында уку-тренировка жыйнагы уздыру, сәләтле балалар өчен профильле сменаларда читтән торып уку мәктәбе эшендә катнашу;

- мәгариф эшчәнлегенә төрле юнәлешләре буенча иҗади конкурсларда сәләтле укучыларның катнашуы;

- Бөтенроссия һәм төбәк олимпиадаларында һәм конкурсларда катнашу;

- Кама Тамагы районының сәләтле балаларының мәгълүматлар банкын яңарту һәм аны системалы яңарту.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру» 3 бурычны үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

5. Балаларның һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, шулай ук аларда туклану культурасы булдыру өчен шартлар тудыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру гомуми белем бирү учреждениеләрендә балаларның һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән. Әлеге төп чара кысаларында гомуми белем бирү оешмаларының азык-төлек базаларын камилләштерү, район укучыларының бердәм фәнни нигезләнгән туклану рационын эшләү һәм гамәлгә кертү, мәгариф процессында катнашучылар арасында сәламәт туклану культурасын формалаштыру буенча оештыру-агарту эшен тәмин итү күздә тотыла.

Чараны финанслау республика бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

6. Балаларны савыктыру кампаниясен үткөрүне оештыру.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру мәктәп яны сәламәтләндерү лагерларында, төрле типтагы сәламәтләндерү учреждениеләрендә балаларны савыктыруны оештыруга юнәлтелгән. Әлеге чара кысаларында балаларны төрле ял һәм сәламәтләндерү формалары белән тәмин итү күздә тотыла.

Чараны финанслау федераль бюджеттан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

4 нче бурычны үтәү өчен «Педагогик хезмәткәрләргә социаль ярдәм күрсәтүгә һәм укытучы һөнәре статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чараларны башкару» төп чараларын тормышка ашырырга кирәк:

Педагогларның һөнәри конкурсларда катнашуын оештыру;

Бөтенроссия һәм төбәк олимпиадаларында жиңүчеләрне һәм призерларны әзерләгән педагогларны стимуллаштыру.

7. Район укытучыларына ипотека кредиты бирүгә, укытучыга социаль ярдәм күрсәтүгә һәм һөнәр статусын күтәрүгә юнәлдерелгән чаралар башкаруга бәйле чыгымнар өлешен каплауга субсидияләр.

Әлеге чараны гамәлгә ашыру яшь укытучылар өчен ташламалы ипотека кредитлавы системасын булдыруга, шулай ук муниципаль район мәгариф оешмаларының педагогик хезмәткәрләренең коммуналь хезмәтләр буенча чыгымнарын субсидияләүгә юнәлдерелгән.

Исәпләү өчен созамщиклар да, поручительләр дә, шулай ук «ана капиталы» рәвешендәге социаль түләүләр суммаларын, сертификатларны һ.б. кредит суммасының максималъ мөмкин булган суммасын жәлеп итү мөмкинлегә.

Чараны финанслау федераль һәм республика бюджетларынан субсидияләр бирү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№ т/б	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы	2025	2026	2027
1.	Бердәм дәүләт имтиханын бирмәгән муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар өлеше, муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучыларның гомуми саны	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	1,3	0	0
2.	Хәзерге шартларда укучыларның чагыштырма авырлыгы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	80	85	87
3.	Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы гомуми белем бирү программалары буенча укучылар санының чагыштырма авырлыгы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	61,4	61,6	61,8

6. ПОДПРОГРАММЛАР (РЕСПУБЛИКАН һәм МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТА, ОСНОВ МЕРОПРИЯТИЙ, ә ЕЛЛАР РЕАЛИЗАЦИЯСЕ БЮДЖЕТАСЫНЫҢ ГЛАВНЫЙ РАСПОРЯДИТЕЛИ БЕЗРЕЗНЕҢ БЕЗНЕҢ БЕЛӘНДЕ)

2025-2027 елларда подпрограмма чараларын финанслауның гомуми күләме - 985873,5 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән:

2025 ел - 303615,8 мең сум;

2026 ел - 326196,5 мең сум;

2027 ел - 356061,2 мең сум.

2.2 таблица

Төп чараларда катнашучылар киселешендә, шулай ук ярдәмче программаны гамәлгә ашыру еллары буенча ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәмин итү турында мәгълүмат 2.2 нче таблицادا бирелгән.

№ п.п.	Төп чараның исеме				
			2025	2026	2027
1.	Муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез башлангыч, төп гомуми, урта гомуми белем алуга, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне тәмин итүгә хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү	Мәгариф идарәсе	96403,8	105798,2	116132,1
2.	Гомуми белем бирүне үстерүгә юнәлдерелгән оештыру-методик чаралар үткөрү	Мәгариф идарәсе	6751,5	7394,0	7394,0
3	Төп чара. Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф оешмаларында гомуми белем бирү федераль дәүләт белем бирү ФДОСын гамәлгә ашыру	Муниципаль район мәгариф идарәсе	185035,2	197196,2	215212,7
4.	Мәгариф өлкәсендә дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру	Мәгариф идарәсе	555,9	583,1	611,7
5.	Укучыларны тукландыру белән тәмин итүне яхшырту	Мәгариф	3109,2	3109,2	4185,3

№ п.п.	Төп чараның исеме				
			2025	2026	2027
	чаралары	идарәсе			
6.	Ятим балаларның һәм ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларның шартларын яхшырту чаралары	Мәгариф идарәсе	11760,2	12115,8	12525,4

«ДОПОЛЬ ОБРАЗОВАНИЕ» ПОДПРОГРАММАСЫ

1. «ДОПОЛЬ ОБРАЗОВАНИЕ» ПАСПОРТЫ

№	«Өстәмә белем» ярдәмче программасы исеме	
1	Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районының мәгариф идарәсе
2	подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе, “Мәктәптән тыш эшләр үзәге” МБМУ, “Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” МБМУ, “Балалар музыка мәктәбе” балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе” МБМУ Кама Тамагы муниципаль районының мәдәният, яшьләр эшләре, спорт һәм туризм бүлеге, Кама Тамагы муниципаль районының Хезмәт һәм халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль эш белән тәэмин итү министрлыгының социаль яклау идарәсе
4	подпрограмманың максатлары (максатлары)	Район өстенлекләре нигезендә балаларны һәм яшьләргә тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү
5	Ярдәмче программаның бурычлары	1. Ведомствога буйсынучы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәт күрсәтүләрен тәэмин итү. Өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү. 3. Өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.
6	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025-2027, ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
7	подпрограмманың бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет	подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән 61857,7 мең сум

	<p>ассигнованиеләренәң планлы күләмнәрен расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торған акчаларның фараз күләме</p>	<p>тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча: 2025 ел - 19420,6 мең сум; 2026 ел - 218,6 мең сум; 2027 ел - 218,6 мең сум; Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып еллык корректировка булырга тиеш.</p>
8	<p>подпрограмманың ахыргы нәтижәләре</p>	<p>Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар һәм яшьләренәң гомуми санында 5 яшьтән 18 яшькә кадәр - 2027 елга 100 % тәшкил итә.</p> <p>Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм бәйгеләрдә катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында - 2027 елга 50 %.</p> <p>Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программалары, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләренәң гомуми санында - 2027 елга карата 30 %ка кадәр.</p> <p>Район һәм республика ярышларында приз алган район спортчыларының саны арту - 2027 елга 25%ка кадәр</p>

2. ПОДПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

«Өстәмә белем» ярдәмче программасының гамәлдә булу өлкәсе Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә урнашкан өстәмә белем бирү муниципаль учреждениеләре системасын үз эченә ала һәм өстәмә белем бирү өлкәсендә белем бирү сәясәтен гамәлгә ашыру чараларын билгели.

Өстәмә белем балаларның һәм өлкәннәренәң ижади сәләтләрен булдыруга һәм үстерүгә, аларның интеллектуаль, әхлакый һәм физик

камиллеккә индивидуаль ихтыяжларын канәгатләндрүгә, сәламәт һәм имин яшәү рәвешә културасын формалаштыруга, сәламәтлекне ныгытуга, шулай ук балаларның һәм яшьләрнең ялын оештыруга юнәлтелгән. Балаларга өстәмә белем бирү аларның жәмгыятьтәге тормышка яраклашуын, һөнәри юнәлеш алуын, шулай ук күренекле сәләтләрен күрсәткән балаларны ачыклау һәм аларга ярдәм итүне тәмин итә. Өстәмә гомуми белем бирү программалары балаларның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен исәпкә алырга тиеш.

Кама Тамагы муниципаль районында балаларга һәм яшьләргә өстәмә белем бирү системасын үстерү, район мәгариф учреждениеләренең тәрбия потенциалын ныгыту буенча уңай тәҗрибә тупланды. Яшүсмерләр арасында рухи-әхлакый, патриотик тәрбия, тискәре күренешләрен профилактикалау өлкәсендә максатчан программалар гамәлгә ашырыла. Районда «Мәктәптән тыш эш үзәге» (394 бала) өстәмә белем бирү учреждениесе эшләп килә.

Кама Тамагы муниципаль районының барлык гомуми белем бирү оешмалары өстәмә белем алу лицензиясенә ия. Укучыларны өстәмә белем алу 80% тәшкил итә.

Балаларга өстәмә белем бирү системасына гомуми характеристика 3.1 нче таблицада бирелгән.

"Юнармия" хәрәкәте биләгән балалар өлеше - 35%

"РДШ" хәрәкәте белән бәйлә балалар өлеше - 83%-

Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны туплау 0,5% тәшкил итә
Инвалид балаларны укыту - 2,6%. ОВЗ балалы инвалид балалар арасынан - 0,5%

3.1 нче таблица - Балаларга өстәмә белем бирү системасының төп микъдари характеристикалары:

№ т/б	Күрсәткеч исеме	2025 ел	2026 ел	2027 ел
1	5 - 18 яшьлек балалар һәм яшьләр саны	2195	2180	2173
2	Өстәмә белем бирү программаларында каралган балаларның һәм яшьләрнең гомуми санында 5 - 18 ел, %	68	69	70

Тәрбия бирү һәм өстәмә белем бирү даирәсенең төп өстенлекләре - рухи-әхлакый тәрбия, сәламәт яшәү рәвешен алга сөрү, техник иҗат, экологик тәрбия.

Балаларны һәм яшүсмерләренә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә җәлеп итү буенча чаралар күрелде. Районда физкультура-

спорт юнөлөшөндөгө балаларга өстөмө белем бирү учреждениеләре эшләп килә. Районга “Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе” МББУ бар.

Балаларга өстөмө белем бирү системасында физкультура-савыктыру һәм спорт-масса эше баланы физик яктан камилләштерүгә, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга, милләтнең спорт резервын тәрбияләүгә юнәлдерелгән.

Балалар-яшүсмерләр спортын алга таба үстерү спорт мәктәбе хисабына гына түгел, ә балалар белән сыйныфтан тыш һәм мәктәптән тыш эшләнүнең башка формаларын үстерү, гомуми һәм һөнәри белем бирү учреждениеләрендә физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт секцияләре һәм клублары булдыру нәтижәсендә дә гамәлгә ашырыла.

Балаларга өстөмө белем бирүнең әлеге юнөлөшөн үстерү резервы мәгариф, физик культура һәм туризм системасының, ижтимагый оешмаларның тырышлыгын берләштерү.

Физкультура-спорт юнөлөшөндөгө балаларга өстөмө белем бирү түбәндөгеләргә ярдәм итә:

- кечкенәдән үк балаларны физкультура белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү;

- мәктәпкәчә яшьтәге балаларны һәм укучыларны физик культура һәм спорт белән системалы дәрәсләргә жәлеп итүгә;

- үсеп килүче буынны һәлакәтле гадәтләрдән һәм деструктив тәртиптән читләштерүгә;

- авыруларны профилактикалау һәм дөвалау максатларында физкультура-савыктыру дәрәсләреннән актив файдалануга;

- Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә яшәүче балаларның һәм яшүсмерләрнең физик сәламәтлеге күрсәткечләрен яхшырту;

- үсеп килүче буынны физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүгә күпләп жәлеп итү.

Шул ук вакытта физкультура-спорт юнөлөшөндөгә эшне оештыруда түбәндөгә проблемалар бар:

- белем бирү учреждениеләренең матди хәле начар - техник базасы;

- физик тәрбия һәм савыктыру процессын методик һәм технологик тәэмин итүнең заманча программа дәрәжәсенәң житәрлек булмавы;

- профессиональ педагогик һәм тренерлык кадрларына кытлык.

Районда балалар һәм яшүсмерләре спорт һәм физик культура белән шөгыйльләнүгә жәлеп итү буенча эш алып барыла.

Әмма күрелә торган чаралар районда вәзгыятьне тамырдан үзгәртәргә мөмкинлек бирми. Бүген граждандык, патриотик үзаң һәм конструктив ижтимагый тәртип дәрәжәсе түбән булуы күзәтелә. Балаларны һәм укучы яшьләре тәрбияләү мәсьәләләренә бәйле төрле хезмәтләрең һәм ведомстволарның гамәлләрен координацияләү таләп ителә. Балалар һәм яшьләр арасында популяр эшчәнлекнең яңа формаларын үзләштерергә омтылучы балалар һәм яшьләр мәнфәгатләре тулысынча исәпкә алынмый.

Балаларны өстөмө белем бирү хезмәтләре белән колачлауны арттыру

һәм күрсәтелә торган хезмәтләрнең үзгәрүчән ихтыяжларына туры килүен тәмин итү, яңа буынның эксперименталь белем бирү программаларын гамәлгә кертү, мәгариф оешмаларында тәрбия компонентларын үстерү, тәрбиянең социаль статусын үстерү, шәхесне рухи-әхлакый үстерү, укучыларны тормыш үзбилгеләнешенә әзерләүне, социаль адаптацияне тәмин итү - тәрбия һәм өстәмә белем бирү өлкәсен үстерүнең өстенлекле бурычы булып тора.

3. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫҢ МАКСАТЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ, СРОКЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ

«Өстәмә белем бирү» ярдәмче программасының максаты - район өстенлекләре нигезендә балаларны һәм яшьләрне тәрбияләүнең һәм аларга өстәмә белем бирүнең муниципаль системасын үстерү.

подпрограмманың бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

- ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең (шул исәптән муниципаль бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтүне тәмин итү;

- өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү;

- өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү.

ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәләренең төп күрсәткечләре түбәндәгеләр:

• «Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше 5 яшьтән 18 яшькә кадәр балаларның һәм яшьләрнең гомуми санында».

Әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2025 елның 68% ыннан 2027 елга 75% тәшкил итәргә тиеш.

• «Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында».

Әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2025 елда 41 %тан 2027 елга 50 %ка кадәр артырга тиеш.

• «Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләр санында».

Әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2025 елда 15 %тан 2027 елга 30 %ка кадәр артырга тиеш.

• «Район, республика ярышларында призлы урыннар алган район спортчыларының санын арттыру».

Әлеге күрсәткечнең әһәмияте 2025 елда 15 %тан 2027 елга 25 %ка кадәр артырга тиеш.

подпрограмманы гамәлгә ашыру сроклары - дәүләт программасын гамәлгә ашыруның бөтен чоры дәвамында - 2025 - 2027 еллар. Программаны гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

4. МЕРОПРИЯТЬНЕҢ СИСТЕМАЛАРЫ ҺӘМ АНЫҢ АТОМ-ТӨЗЕЛЭШЕ ПОДРОГРАММАСЫ НИГЕЗЛӘРЭ

1 нче бурычны үтәү өчен ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең «Төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру буенча хезмәтләр күрсәтү (шул исәптән бюджет учреждениеләренә субсидияләр бирүгә) түбәндәге төп чараларны тормышка ашырырга кирәк:

1. Төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру.

Төп чараны гамәлгә ашыру балаларга һәм яшьләргә өстәмә белем бирү оешмаларын үстерүгә юнәлтелгән.

Әлеге төп чара кысаларында өстәмә белем бирү учреждениеләре эшчәнлеген тәмин итү булачак.

Төп чараны финанслау муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2. Балалар һәм яшьләр өчен чаралар оештыру (муниципаль, республика районнарында катнашу).

Төп чараны гамәлгә ашыру өстәмә белем бирү системасын үстерүгә юнәлдерелгән.

Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

2 «Өстәмә белем бирү эчтәлеген модернизацияләү» бурычын үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

3. Балаларга өстәмә белем бирү системасының потенциалын киңәйтү.

Төп чараны гамәлгә ашыру өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мөгариф оешмаларында балаларны күпләп жәлеп итү чараларын оештыруга, белем бирү программаларын сайлауны тәмин итү өчен шартлар тудыруга, шәхси нәтижеләргә йөз тоткан индивидуаль белем бирү маршрутын тәзү мөмкинлекләренә, яна буын белем бирү программаларын эшләү һәм эксперименталь апробацияләүгә, гомуми һәм һөнәри белем бирү учреждениеләрендә физкультура-савыктыру һәм спорт секцияләре һәм клублары булдыруга юнәлдерелгән.

Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

«Өстәмә белем бирү инфраструктурасын үстерү» 3 бурычны үтәү өчен түбәндәге төп чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

4. Учреждениеләрнең матди-техник базасын ныгыту.

Төп чараны гамәлгә ашыру өстәмә белем бирү учреждениеләренә матди-техник базасын яхшыртуга, өстәмә белем бирү учреждениеләрендә нәтижәле һәм рациональ укыту-тәрбия процессын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыруга, спорт юнәлешендәге өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы оешмаларның матди-техник базасын яңартуға һәм тулыландыруга, педагогик һәм тренерлык кадрларының квалификациясен күтәрүгә юнәлдерелгән.

Моннан тыш, әлеге төп чара кысаларында өстәмә белем бирү

учреждениеләре өчен лаборатория һәм спорт җиһазлары сатып алу күздә тотыла. Төп чараны финанслау республика бюджетыннан һәм муниципаль район бюджетыннан гамәлгә ашырыла.

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИЖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

№	Күрсәткеч, үлчәү берәмлеге исеме	Башкаручы	2025	2026	2027
			ел	ел	ел
1	Өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге балалар һәм яшьләрнең гомуми санында, %	Кама Тамагы районы мәгариф идарәсе	68	69	70
2	Төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда һәм конкурсларда катнашучы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучылар санының чагыштырма авырлыгы өстәмә белем бирү программалары буенча белем алучыларның гомуми санында, %	Кама Тамагы районы мәгариф идарәсе	41	43	45
3	Спорт юнәлешендә өстәмә белем бирү программаларында каралган балалар өлеше, 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге һәм аннан өлкәнрәк балалар һәм яшьләрнең гомуми санында, %	Кама Тамагы районы мәгариф идарәсе	15	17	20
4	Район, республика ярышларында призлы урыннар алган район спортчыларының санын арттыру, %	Кама Тамагы районы мәгариф идарәсе	15	16	17

1. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ РЕСУРСЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ (ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ЕЛЛАРЫ БУЕНЧА БЕРЛЕКТӘ)

подпрограмманы гамәлгә ашыруга бюджет ассигнованиеләре күләме муниципаль район бюджеты акчалары исәбеннән 61857,8 мең сум тәшкил итә, шул исәптән еллар буенча:

2025 ел - 19420,6 мең сум;

2026 ел (фараз) - 21218,6 мең сум;

2027 ел (фараз) - 218,6 мең сум;

3.2 таблица

Төп чараларда катнашучылар, шулай ук ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны ресурслар белән тәэмин итү турында мәгълүмат 3.2 нче таблицادا бирелгән.

№	Төп чараның исеме	Катнашучылар	Барлыгы,	2025 ел	2026	2027 ел
			мең сум		ел	
1.	Төрле юнәлештәге өстәмә белем бирүне оештыру	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе	61857,8	19420,6	21218,6	21218,6

ПОДПРОГРАММА

№	«Белем бирүнең сыйфатын бәяләү системасын үстерү» ярдәмче программасы исеме	
1	Башкаручы	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе
2	подпрограммада катнашучылар	Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф идарәсе
3	подпрограмманың максаты (максатлары)	Ачыклык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принциплары нигезендә белем бирү сыйфатын бәяләүнең заманча системасын булдыру, шул исәптән региональ пилот проектларын гамәлгә ашыру һәм сыйфатны бәяләүнең милли механизмнарын булдыру аша гомуми белем сыйфатын бәйсез бәяләүнең милли-региональ системасын үстерү
4	Ярдәмче программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мәгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәэмин итү. 2. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен уздырыла торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру. 3. Республикада гамәлгә ашырыла торган белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының һәм механизмнарының бербөтен һәм балансланган системасын формалаштыру, федераль бәяләү системасы белән чагыштырырлык; 4. Заманча таләпләр нигезендә республикада белем алучыларның төп белем бирү программаларын үзләштерү сыйфатын мониторинглау системасын булдыру, аерым алганда, белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының технологик тәэмин ителешен үстерү; 5. Милли-төбәк бәяләү процедураларын үткәргүгә мәгълүмати-методик ярдәм күрсәтү; 6. Кулланучылары тарафыннан белем бирү хезмәтләрен сайлап алуны, шулай ук белем бирү эчтәлеген һәм технологияләрен корректировкалауны тәэмин итүче индивидуаль белем бирү казанышлары турында мәгълүмат жыю һәм анализлау системасын булдыру
5	Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2025 - 2027, гамәлгә ашыру этаплары аерылмый
6	«Жирле бюджет акчалары исәбеннән подпрограмманың	2025 - 2027 елларда подпрограмманы финанслау күләме муниципаль бюджет акчалары исәбеннән 2025 бер ел - 6462,0 мең сум; 2026 бер ел - 6962,0 мең сум;

	<p>бюджет ассигнованиеләре күләме (аны гамәлгә ашыру еллары буенча бюджет ассигнованиеләренән планлы күләмнән расшифровкалау белән), шулай ук башка чыганақлардан жәлеп ителә торған акчаларның фараз күләме»</p>	<p>2027 бер ел - 6962,0 мең сум;</p> <p>Искәрма: Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм район бюджеты акчалары мөмкинлекләрен исәпкә алып еллык корректировка булырга тиеш.</p>
7	<p>подпрограмманың ахыргы нәтижеләре</p>	<p>Белем бирү сыйфатын бәяләү системасы кертелгән мәгариф дәрәжәләре санының үсеше 2027 елга 5 бер башка кадәр;</p> <p>Жәмәгатьчелек катнашында идарә коллегиаль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенән стратегик мәсьәләләре буенча қарарлар қабул итү вәкаләтләре бирелгән мәгариф оешмаларының өлешен арттыру - 2027 елда 100 %ка кадәр</p>

"БЕЛЕМ БИРҮ СЫЙФАТЫН БӘЯЛӘҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ»

1. ПОДПРОГРАММАНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ СФЕРАСЫНЫҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ, ӘЛЕГЕ ӨЛКӘДӘ ТӨП ПРОБЛЕМАЛАРНЫ ТАСВИРЛАУ ҺӘМ АНЫҢ ҮСЕШЕ ФАРАЗЛАРЫ

Әлеге ярдәмче программаның гамәлдә булу өлкәсе белем бирү сыйфатын бәяләү системасын үз эченә ала. Хәзерге вакытта мәгариф сыйфатын бәяләүнең муниципаль системасы күпфункцияле система буларак төзелә, аңа түбәндәгеләр керә:

- белем бирү эшчәнлеген дөүләт регламентациясе процедураларында катнашу (белем бирү эшчәнлеген лицензияләү, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларны дөүләт аккредитацияләү, мәгариф өлкәсендә дөүләт контроле (күзәтчелеге);

- дөүләт йомгаклау аттестация процедураларында катнашу (дөүләт йомгаклау аттестациясе, бердәм дөүләт имтиханы, дөүләт имтихан комиссиясе һәм башкалар);

- белем бирү оешмасы эчендә белем бирүнең сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашу;

- төрле дәрәжәдәге мониторинг тикшеренүләре;

- үз-үзеңне бәяләү процедуралары.

Кама Тамагы муниципаль районында белем бирүнең сыйфатын бәяләүнең региональ системасына методологик яктан туры килә торган муниципаль системаның аерым механизмнары һәм процедуралары формалашты. Мәгариф оешмаларының «Татарстан Республикасында электрон белем бирү» автоматлаштырылган мәгълүмат системасында урнаштырылган эш күрсәткечләре укучыларны, аларның уку казанышларын шәхсиләштерелгән исәпкә алырга, шулай ук тулаем алганда мәгариф системасының эш нәтижәлегенә нәтижәләрен исәпләп чыгару өчен мәгълүматларны эшкәртүне тәмин итәргә мөмкинлек бирә. Район мәктәпләрендә укучыларның уку казанышларын тышкы (бәйсез) тест рәвешендә бәйсез бәяләү кулланыла. Моннан тыш, укучылар төрле диагностик тикшеренүләрдә катнаша. Мәгариф хезмәткәрләренең хезмәтенә түләүнең яңа системасына юнәлдерелгән житәкче хезмәткәрләргә аттестацияләү модели эшләнган. Педагогик хезмәткәрләргә беренче һәм югары квалификация категорияләренә аттестацияләү процедураларын техник яктан тәмин итү тәмин ителде.

Белем бирүнең сыйфатын бәяләү системасын камилләштерү бурычын хәл итү, белем бирүнең сыйфат дәрәжәсе һәм аларга ирешү шартлары турында, районда белем бирүнең сыйфат торышы, аның үзгәрү тенденцияләре турында объектив мәгълүмат алуны тәмин итә, шулай ук белем бирү сыйфатын бәяләү чараларын гамәлгә ашыру исәбенә ирешелә, аның кысаларында 2025 елдан 2027 елга кадәр подпрограмманы гамәлгә ашыруның нәтижәлегенә күрсәткечләре һәм индикаторлары билгеләнә.

Күрсәткечләр һәм индикаторлар:

№	Күрсәткечләр	Бердәмлек	Еллар буенча белемнәр		
			2025	2026	2027
1	2	3	4	5	6
1.	Башлангыч, төп һәм урта (тулы) гомуми белем бирү баскычларын үзләштерү (укучыларның белем алу дәрәжәсе) дәрәжәсе:				
	укытуның башлангыч баскычлары	%	80	85	85
	укытуның урта баскычлары	%	45	47	49
	укытуның югары баскычы	%	75	80	83
2.	Укучыларның уку йортларыннан тыш казанышларын бәяләү дәрәжәсе:				
	югары	%	10	30	35
	урта	%	50	50	55
	түбән	%	40	20	10
3.	ОУ эшчәнлегенә дөвләти ижтимагый бәясен тәмин итү өчен белем бирү сыйфатын бәяләүнең стандартлаштырылган чаралары, күрсәткечләре системасы булу				
		әйе/юк	юк	әйе	әйе
4.	ОУда чыгарылыш сыйныф укучысы образының (портретының) тәрбия процессының сыйфатын бәяләү критерийлары системасының туры килү дәрәжәсе:				
	югары	%	40	50	75

	урта	%	50	40	20
	түбән	%	10	10	5

Белем бирү сыйфатын гомуми белем бирү дәрәжәсендә бәяләү учреждениеләр:

- белем бирү учреждениесе дәрәжәсендә белем бирүне тикшереп торы һәм аның сыйфатын бәяләү процедураларын гамәлгә ашыруны тәмин итү;
- бәяләү нәтижәләрен бәяләүне, исәпкә алуны һәм алга таба файдалануны, бәяләү процедуралары нәтижәләрен бәяләүне, исәпкә алуны һәм алга таба файдалануны тәмин итү;
- белем бирү учреждениесенең сыйфатын бәяләү системасын үз эченә алган учреждениенең белем бирү программасын эшләү һәм гамәлгә ашыру;
- мәгариф учреждениесенең торышын һәм үсеш динамикасын характерлый торган күрсәткечләр системасын эшләүдә катнашу;

- белем бирү программасы нигезендә мәгариф учреждениесендә белем бирүнең сыйфаты мәсьәләләре буенча контроль-бәяләү процедураларын, мониторинг һәм башка тикшеренүләр үткөрүне тәмин итү;

- мәгариф учреждениесендә белем бирүнең сыйфатын мониторинглау системасын булдыру, белем бирү учреждениесенең торышы һәм үсеш динамикасы турында мәгълүматны жыю, эшкәртү, саклау һәм тәкъдим итү, белем бирү учреждениесе дәрәжәсендә белем бирү сыйфатын бәяләү нәтижәләрен анализлау;

- белем бирү учреждениесенең сыйфатын бәяләү системасының төп кулланучылары гарызнамәләре буенча мәгълүматны өйрәнүне һәм тапшыруны оештыру;

- белем бирү сыйфаты турында мәгълүмат алмашу регламентлары нигезендә мәгълүмат бирүне тәмин итү, шул исәптән мәгариф учреждениесе хезмәткәрләренә хезмәт хакын бүлү турында карар кабул итү өчен;

- мәгариф учреждениесендә белем бирүнең торышы турында еллык гавами хисап бирү юлы белән халыкка мәгълүмат житкерүне оештыру.

Шуна да карастан, бүгенге көндә мәгариф системасының актуаль юнәлешләре буенча мәгълүматны берләштерүче белем бирү сыйфатының мәгълүмати моделе юк; мәгариф оешмалары эшчәнлегенең төрле аспекты турында гавами хисап стандартлары формалаштырылмаган, белем бирү сыйфатын бәяләүнең бердәм критерийлары һәм диагностик инструментарийлары юк.

Укучыларның уку казанышларын бәяләүнең объектив системасын һәр жирдә гамәлгә кертү зарур; кулланучылар һәм иҗтимагый институтларның белем бирү сыйфатын тикшерүдә һәм бәяләүдә катнашу механизмнарын камилләштерү зарури һ.б.

Моның нәтижәсе - белем бирү сыйфатын арттырырга һәм укучыларның имин төркемнәренең артта калуын киметергә мөмкинлек бирә торган нәтижәле

идарәчел карарлар кабул итүдә кыенлык тудыра. Мәгариф системасында сыйфатны бәяләү механизмнарының йомшаклыгы аркасында дәүләт сәясәте чараларының нәтижәлелеген бәяләү практикасы үсеш алмаган диярлек, бу кабул ителә торган чараларның нәтижәлелегенә ышанычлы ирешергә мөмкинлек бирми.

Әлеге юнәлеш буенча ситуациянең үсеш фаразы белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының һәм механизмнарының балансланган системасын булдыру булачак.

2. КЕШЕ ҺӘМ БИРЕМНӘРЛӘРНЕҢ ЭТАПЛАРЫ ҺӘМ ЭТАПЛАРЫ ЭТАПЛАРЫ

Программаның максаты - белем бирүнең сыйфатын ачык, объективлык, үтә күренмәлелек, ижтимагый-һөнәри катнашу принципнары нигезендә бәяләүнең заманча системасын булдыру, шул исәптән региональ пилот проектларын гамәлгә ашыру һәм сыйфатны бәяләүнең милли механизмнарын булдыру аша гомуми белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләүнең милли-төбәк системасын үстерү.

подпрограмманың бурычлары булып түбәндәгеләр тора:

1. Мәгариф сыйфатын муниципаль бәяләү эшчәнлеген тәмин итү.
  2. Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре һәм педагогик хезмәткәрләр өчен уздырыла торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру.
  3. Республикада гамәлгә ашырыла торган белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының һәм механизмнарының бербөтен һәм балансланган системасын формалаштыру, федераль бәяләү системасы белән чагыштырырлык;
  4. Заманча таләпләр нигезендә республикада белем алучыларның төп белем бирү программаларын үзләштерү сыйфатын мониторинглау системасын булдыру, аерым алганда, белем бирү сыйфатын бәяләү процедураларының технологик тәмин ителешен үстерү;
  5. Милли-төбәк бәяләү процедураларын үткәргә мәгълүмати-методик ярдәм күрсәтү;
  6. Кулланучылары тарафыннан белем бирү хезмәтләрен сайлап алуны, шулай ук белем бирү эчтәлеген һәм технологияләрен корректировкалауны тәмин итүче индивидуаль белем бирү казанышлары турында мәгълүмат жыю һәм анализлау системасын булдыру
- ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның соңгы нәтижәләренең төп күрсәткечләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:
- сыйфатны бәяләүнең региональ системасы механизмнары гамәлгә ашырыла торган мәгариф дәрәжәләре саны;
- жәмәгәтьчелек катнашында идарәнең коллегиаль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф оешмаларының мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенең стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итү вәкаләтләре бирелгән өлеше.

подпрограмманы гамәлгә ашыру срогы - 2025 - 2027 еллар.

подпрограмманы гамәлгә ашыру этаплары бүленми.

3. Ата-ана тәрбиясеннән һәм ата-ана тәрбиясеннән саклау

1 «Муниципаль берәмлекнең сыйфатын бәяләү үзәге эшчәнлеген тәмин итү» бурычын үтәү өчен Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында белем бирү нәтижеләрен бәяләү инструментларын яклауга һәм үстерүгә юнәлдерелгән төп чаралар билгеләнде:

1. Муниципаль учреждениеләрнең (оешмаларның) эшчәнлеген тәмин итү (хезмәтләр күрсәтү).

Төп чараны гамәлгә ашыру Кама Тамагы муниципаль районы мәгариф системасында белем алу нәтижеләрен бәяләү инструментларын хуплауга һәм үстерүгә юнәлтелгән.

Әлеге чара кысаларында районның барлык мәгариф учреждениеләренең мәгълүмат-коммуникация технологияләре ярдәмендә белем бирү ресурсларына керү тәмин ителәчәк, белем бирү сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә керә торган белем бирү процессындагы оешмалар һәм катнашучылар саны арттырылачак, бердәм дәүләт имтиханы нәтижеләре турында Россия Федерациясе субъектлары мәгълүматлар базасыннан мәгълүмат алу, муниципаль биремнәрнең параметрларын үтәү дәрәжәсен үстерү өчен шартлар тудырылачак.

2 нче бурычны үтәү өчен «Мәктәпкәчә яшьтәге балалар, мәктәп укучылары һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре өчен үткәрелә торган мониторинг чараларын гамәлгә ашыру» темасына түбәндәге чараларны гамәлгә ашырырга кирәк:

Чаралар.

Әлеге чара кысаларында белем бирү оешмаларында белем бирү сыйфатын бәяләүне үстерү һәм аны карап тоту хупланачак, ул белем бирү процессында катнашучылар һәм мәктәп арасында кире элемент системасын тәмин итәчәк. Аларга түбәндәгеләр керә:

- гомуми белем бирүнең башлангыч, төп һәм урта (тулы) баскычларын үзләштерүнең предметлы (уку) нәтижеләрен мониторинглауның региональ системасын кертү;

- белем алуучыларның уку-укыту казанышларын бәяләүнең региональ системасын кертү;

- гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия процессының сыйфатын бәяләүнең региональ системасын кертү;

- бердәм дәүләт имтиханын, дәүләт йомгаклау аттестациясен һәм башка бәяләү процедураларын аналитик озата баруның региональ системасын кертүгә аерым игътибар биреләчәк (бәяләү нәтижеләре буенча аналитик хисаплар әзерләү, нәтижеләрне файдалану һәм идарә итү карарларын эшләү буенча тәкъдимнәр әзерләү).

Мәгариф хезмәтләрәннән файдаланучыларны мәгариф системасы эшчәнлегенә бәя бирү һәм мәгариф оешмалары эшчәнлегенә дәүләт-ижтимагый бәя бирү системасын эшләү исәбенә кире элемент һәм кулланучыга ярдәм итү механизмнары үсәчәк. Әлеге юнәлешне гамәлгә

ашыру гражданның мәгариф оешмалары белән идарә итүгә, белем бирү процессына мәгариф оешмалары эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча халыкка вакытында һәм тулы мәгълүмат җиткерү өчен җәлеп итү зарурлыгы белән бәйле.

Мәгариф сыйфатын мониторинглауның муниципаль системасы мәгариф оешмаларының электрон мониторингын кертү юлы белән булдырылачак, ул белем алучыларның һәм аларның гаиләләренә белем бирү хезмәтләрен сайлау өчен мәгълүмати база булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАНЫҢ АХЫРГЫ НӘТИҖӘЛӘРЕН ФАРАЗЛАУ

N	Аталышы күрсәткеч, берәмлек	Башкаручы	2025	2026	2027
			ел	ел	ел
1	Сыйфатны бәяләүнең региональ системасы механизмнары гамәлгә ашырыла торган мәгариф дәрәжәләре саны бер берәмлек	Мәгариф идарәсе	4	4	4
2	Жәмәгатьчелек катнашында идарәнең коллегияль органнары (ата-аналар, эш бирүчеләр) кертелгән мәгариф оешмаларының мәгариф һәм финанс-хужалык эшчәнлегенә стратегик мәсьәләләре буенча карарлар кабул итүгә вәкаләтләр бирелгән өлеше, %	Мәгариф идарәсе	100	100	100

4. ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ ИСЕМЛЕГЕ

подпрограмманы гамәлгә ашыру буенча төп чараларның турыдан-туры нәтиҗәләре күрсәткечләре исемлеге.

1. Муниципаль учреждениеләрнең (оешмаларның) эшчәнлеген тәмин итү:

- белем бирү сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә эләккән оешмалар саны;

- мәгълүмат-коммуникация технологияләре ярдәмендә мәгариф ресурсларынан файдалана алган оешмалар саны;

- белем бирү сыйфатын мониторинглауга һәм бәяләүгә эләккән кеше саны;
бердәм дәүләт имтиханы нәтижәләре турында Россия Федерациясе
субъектларының мәгълүматлар базасыннан мәгълүмат алган кеше саны;
муниципаль биремнәрнең параметрларын үтәү дәрәжәсе.

2. Белем бирү сыйфатын бәяләү рәвешләрен үстерү чаралары:
- уздырылган чаралар саны; чараларда катнашучылар саны.

5. МУНИЦИПАЛЬ БЮДЖЕТНЫҢ, ОСНОВ МЕРОПРИЯТИЯЛӘРЕНДӘ, ЕЛЛАР БУЕНЧА ТАКЖЫНДА ГЛАВЫШ РАСПОРЯДИТЛАРЫНДА БЕРКЕТМӘЛӘРЕ

2025-2027 елларда подпрограмманы муниципаль бюджет акчалары исәбеннән
финанслау күләме 20386,0 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән еллар буенча:

2025 елда - 6462,0 мең сум;

2026 Ел - 6962,0 мең сум;

2027 бер ел - 6962,0 мең сум;

подпрограмманы финанс белән тәмин итү күләме чираттагы финанс
елына һәм план чорына жирле бюджет турындагы проектны әзерләү
кысаларында ел саен төгәлләштерелергә тиеш.

Барлык проектлар да Программаның комплекслы характердагы максаты
контекстында эшләнгән һәм бурычларның күплегә һәм катлаулылыгы, ахыргы
нәтижә; ресурсларның чикләнәргә (вакытлыча, кешелек, финанс); конкрет
заказчы булу; Программаны гамәлгә ашыруның кыска сроклары да җитәрлек.

Шулай итеп, стратегия булу, ә нәкъ менә Программа, менеджментның
инновацион технологияләре буларак, проект технологиясен куллану Программа
максатына ирешүдә төп шарт булып тора.

ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУНЫ КОНТРОЛЬДӘ ТОТУ СИСТЕМАСЫ

Программаны гамәлгә ашыру Программаның максатларына һәм бурычларына ирешүгә юнәлдерелгән программа чараларын башкаручыларның координацияле гамәлләренән гыйбарәт.

Программаны гамәлгә ашыру Программаның ахыргы нәтижеләре күрсәткечләренә планлаштырылган күрсәткечләренә ирешү зарурлыгынан чыгып каралган чараларны үтәү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын вакытында һәм сыйфатлы үтәүне гомуми житәкчелек һәм тикшереп торуну Кама Тамагы муниципаль районы башкарма комитеты башкара.

Программаны гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты акчаларынан файдалануга финанс контроле Кама Тамагы муниципаль районының финанс-бюджет палатасы, Кама Тамагы муниципаль районының контроль-хисап палатасы, башкарма хакимиятнең башка вәкаләтле органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программа чараларын үтәү турында хисап ел саен тиешле ел узганнан соң 30 көннән дә соңга калмыйча тапшырыла.